

GAZETA LWOWSKA.

Z dodatkami dziennym i tygodniowym kosztuje w prenumeracie: Bez pocztą: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów
Z pocztą kwartalnie 5 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 centów wal. austr. — Inscrycja w półkolumnie, drukiem garmont 7 centów
od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya austryacka. — Ameryka. — Portugalia. — Hiszpania. — Anglia. — Francya. — Szwajcarya. — Włochy. — Szwecya. — Rosya. — Księstwa Naddunajskie. — Turcya. — Azya. — Doniesienia z ostatniej pocztą. — Wiadomości handlowe. — Kronika.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Na założenie grecko-niemieckiej trywialnej szkoły w tutejszej włości Mołdawska Banilla darował

1. właściciel przysiółka Bazyli Borszan grunt pod budowę objętości 1458 sążni kwadratowych.

2. Tamtejsi właściciele dóbr Jan i Helena Gojan zaasygnują z swoich lasów drzewo na budowę, a dzierżawcy dóbr Littman, Procz i Abraham Rauchwerger ustępują darem na budowę szkoły 100 sztuk, to samo dzierżawcy tartaku Hersch i Chaim Druckman 40 sztuk półtoracalowych desek jodłowych długości 3 sążni.

3. Gmina tamtejsza składająca się z rolników koloistów niemieckich i z osiadłych tamże izraelitów uprawi grunt szkolny, ogrozi i wystawi własnym kosztem budynek szkolny z nadmienionego powyżej materiału.

4. Właściciel dóbr Jan Gojan będzie wydawać z swoich lasów na pniu rocznie 8 kubicznych sagów drzewa na opał szkoły, które gmina obowiązuje się zrębywać i do szkoły przystawiać.

5. Na zapewnienie rocznej płacy dla nauczyciela odstępuje gmina wszystkie swoje obligacye państwa w kwocie 2086 zł. 18⁵/₁₀ c. w. a., a właściciel przysiółka Bazyli Borszan daruje na szkołę indemnizacyjną obligacyę w kwocie 200 złr. m. k. Właściciel dóbr Jan Gojan, następnie właściciele przysiółków Dymitr Rypta, Franciszek Kościszewski, Anna Baloszevska, Alexander Jakubowicz, Jordaki Ursullanz, Petraki Loginem, Dymitr Daszkiewicz, Teodor Michajluk i wójt miejscowy Iwan Hojnik, każdy po jednej obligacyi indemnizacyjnej po 100 złr. m. k. w ogólowej kwocie 1155 złr. w. a., z których procenta wynosiła w ogóle 162 zł. 5⁹/₁₀ c. w. a.

6. Oprócz tego złożą później właściciele przysiółków Leon Borszan i Jerzy Ureki także kwotę w gotówce 100 złr. m. k. dla skapitalizowania, a osiadli tamże izraelici przyczynią się do tego roczną kwotą 25 zł. w. a.

7. Kolonia niemiecka odstępuje dla tej szkoły ze swego gruntu szkolnego 8 morgów, przynoszących czystego dochodu rocznie 25 zł. w. a. na tak długo, dopokąd nie będzie w położeniu wystawić dla siebie osobny budynek szkolny.

8. Dla opalania szkoły i utrzymywania ochędostwa w szkole przystawi gmina posługacza.

C. k. krajowy rząd bukowiński ma sobie za szczególniejszą przyjemność tę troskliwość o rozszerzenie nauki między wiejskim ludem podać z należytym uznaniem do wiadomości powszechnej.

Czerniowce, 18go lipca 1860.

Sprawy krajowe.

(Ich Mość Cesarstwo z powrotem.)

Wiedeń, 20. sierpnia. Jego c. k. Apost. Mość i Jej Mość Cesarzowa powrócili dziś z Posschofen do Schönbrunnu.

Ich Cesarzew. MM. Arcyksiążę Franciszek Karol i Ludwik Wiktor i Arcyksiężna Zofia odjechali przedwczoraj z Lincu do Salzburga.

Ameryka.

(Reformy w Brazylii.)

Brazylija. Sprawozdania ministrów przedłożone tegorocznemu sejmowi zwracają na się szczególniejszą uwagę. Równie jak reforma banku, którą minister finansów przedłożył, są ważne reformy, które ministrowie spraw wewnętrznych i wojny w swoim zakresie popierają.

Od lat już wielu zastanawiały i rozbiegane były niedogodności w administracyi prowincyi. Najbardziej niepokoi stanowisko naczelnych w administracyi prezydentów po prowincjach. Najprzód że za zmianą ministrów i oni odchodzą, co sprawia, że już wstępując w urzędowanie oddać się nie mogą szczerze i zupełnie powołaniu powierzonego sobie urzędu, a potem że sam tok admi-

nistracyi na tem cierpi, jeśli trwałości jednostajnej nie ma. Powtóre co pogorsza położenie, że zbywa tem samem i na stałych podreecznych organach, któreby przynajmniej przechowywały stateczność w zasadach, podług jakich idzie administracya. Na ostatek doznaje zakres działania prezydentów prowincyalnych niezmierzonego ograniczenia przez rozmaite prerogatywy ministrów, tem szkodliwsze w swych skutkach, im prowincye są odleglejsze od siedziby centralnego rządu. Ministeryum sędzi zatem, że taki stan rzeczy dłużej ostać się nie może. Zaradzić złemu wypada koniecznie, i wnoszą plan reformy następujący: prezydya prowincyalne przydzielone sobie mieć będą stałe kolegium doradze na wzór przybocznej rady państwa u rządu centralnego; powtóre prezydya otrzymują zakres działania samodzielniejszy, a stanowisko prezydentów ma być stateczniejsze, mniej uległe zmianom. Większe jeszcze reformy przysposabia minister wojny, pragnąc wytepić bezprawia, które się zakradły w tryb rekrutacyi armii. Rekrutów odtąd nie mają wybierać władze, ale los będzie rozstrzygał. Wszystka młodzież męzka dojrzała do służby wojskowej bierze udział w losowaniu, lecz na kogo los padnie, może się uwolnić, gdy da za siebie zastępcę, albo sam od siebie, albo za złożeniem 600 milreis u władzy wojskowej. Obok tej reformy, proponuje minister reformę kodexu wojskowego i założenie domu inwalidów, jako też podobnych innych urzędzeń ku polepszeniu stanu żołnierzy.

Ustala także przedłożony sejmowi do przyzwolenia etat wojskowy siłę stojącego wojska w zwykłych stosunkach na 18.000 ludzi, w nadzwyczajnych stosunkach na 25.000 ludzi, co wynosi na 8 milionów ludności w Brazylii 0,225 i 0,312 proc. ludności.

Portugalia

(Budżet na r. 1861. — Czynności w izbach.)

Według *Novedades* wynosi portugalski budżet na rok 1860 — 1861 uchwalony przez Kortezów 12.769,809.413 rejsów dochodu, a 13.988,005.954 rejsów rozchodu.

Po dość zwawym sporze w portugalskiej izbie parów potwierdzono i ratyfikowano już traktat holenderskiego rządu z Portugalia względem granic obostrzonych posiadłości na wschodnio-indyjskim archipelagu. Na mocy tego traktatu wchodzi Holandya w zupełne niepodzielne posiadanie położonych na północy wysp Flores, Adonaro, Solor, Lomblem, Pantare i Ombaj, równie jak wszystkich pomniejszych ostrowów, należących do archipelagu Solor. Za terytoryum, które Portugalia odstąpiła rządowi holenderskiemu, zapłaciła Holandya 200.000 złotych.

Hiszpania.

(Program podróży Ich Mość Królestwa.)

Madryt, 15go sierpnia. Według *Espana* następujący jest program podróży Ich król. Mości: 10. września odjazd z Madrytu do Alicante; 11. pobyt w Alicante; 12. odpłynięcie na wyspę Minorca; 17., 18. i 19. pobyt na Minorce; 20. odjazd do Barcelony i pobyt do 4. października; w ciągu tego wycieczki do miast sąsiednich; 5. października odjazd do Lerydy; 6. do Pina, 7. do Saragossy i pobyt do 12.; dnia 13. odjazd do Tudeli kanałem; 14go do Pampeluny, pobyt do 16.; dnia 17. odjazd do St. Sebastian; 18. pobyt; dnia 19. do Tolozy; 20. do Apritia a 21. pobyt; dnia 22. do Bilbao po 23.; dnia 24. do Wittoryi po 25.; dnia 26. do Bribiesca; dnia 27. do Burgos, pobyt po 28.; dnia 29. do Arandy, 30. do Buitraga, a 31. powrót do Madrytu. — *Gazeta* potwierdza mianowanie księcia Osuny ambasadorem w Petersburgu. — *Diario Espaniol* utrzymuje, że niektórzy mieszkańcy Madrytu z partyi ultraliberalistów odwiedzili infantę Don Juana, ażeby się porozumieć względem mającej się zachowywać polityki. Ten sam dziennik mówi, że Narvaez postanowił kierować opozycyą w senacie.

Anglia.

(Telegrafy podmorskie. — Budowa nowych okrętów.)

Londyn, 17. sierpnia. Dla antwerpskiej Societé Cockerill zbudowano na Tamizie parostatek o 200 beczkach, który nie ma sobie równego. Budową okrętu dyrygowali Anglicy, ale maszyna jest fabrykatem balgijskim i ma być arcydziełem. Podczas pierwszej żeglugi dla próby pędził ten parostatek srebrowy 18 angielskich mil na godzinę; przytem maszyna szła tak gładko, że nie było czuć najmniejszego wstrząśnienia. Okręt jest przeznaczony pod przewóz w atlantyckiej podróży.

— System telegrafów podmorskich otrzymuje cios po ciosie. W głębokiej wodzie i na długich przestrzeniach nie utrzymał się dotychczas długo drut telegraficzny. Niedawno doniesiono, że nie ma żadnej nadziei zrestaurować drut zaatlantycki, ani go choć częściami wydobyć i spieniężyć. Prawie to samo donoszą dziś o drucie zanurzonym w czerwonym morzu. Szkodę w tym przypadku poniesie rząd angielski. Kompania dysponowała kapitałem 800.000 funt. szt., który rząd gwarantował u procentowaniem po 4½ od sta na przyszłe 50 lat bez względu na mogące zajść uszkodzenia. Procenta te będzie musiał pokryć skarb publiczny, chociaż dla kraju nie wyniknie z tego przedsięwzięcia najmniejszy pożytek. W czym zachodzi wada, dotychczas nie wiadomo. Zdaje się, że jeszcze niejedną trzeba będzie zrobić próbę, nim należyty drut wynajda. Na teraz wątpić można, ażeby rząd, po tylu niepomysłnych doświadczeniach, odważył się zaasygnować pieniądze na założenie drutu między Syngapore i Rangunem, chociaż kapitał już dawno na to jest przeznaczony. Zamysłają teraz znowu o telegraficznej komunikacji z Indjami przez dolinę Eufratu, za którą z początku bardzo wielu przymawiało, ale najnowsze wypadki w Syrii wzniciły w tej mierze obawę.

(Posiedzenie parlamentu z d. 14. sierpnia.)

W izbie wyższej pyta lord Stratford de Redcliffe sekretarza spraw zewnętrznych, czy okręt angielskiej eskadry na morzu śródziemnym otrzymał rozkaz odpłynąć do Smyrny i do innych wielkich miast Archipelagu, ażeby bronić życia i majątku poddanych angielskich. Rząd angielski ściągnie na siebie ciężką odpowiedzialność, jeżeli nie skorzysta z tej sposobności i nie będzie usilnie nalegał na rząd turecki, żeby przeprowadził te reformy, które przyjął tak w obec swoich poddanych, jak w obec całej Europy jest obowiązany. W pewnym liście ze Smyrny donoszą, że Kurszyd Basza nie przybył tam jako więzień, który utracił łaskę Sultana, lecz przeciwnie szczyści się wszystkimi swymi honorami i nie okazuje najmniejszej obawy, żeby miał być karany za swoje przekroczenia.

Lord Wodehouse odpowiada: Nie mogę powiedzieć, żeby admirał angielski otrzymał wyraźny rozkaz wysłać jeden okręt do Smyrny. Uczyniliśmy tylko tyle: wysłaliśmy admirała Martina z silną eskadrą na wybrzeża syryjskie i daliśmy mu instrukcję dopomagać wszelkimi siłami do utrzymania pokoju. Oczywiście, że admirał rozesła swoje okręta na wszystkie te miejsca, gdzie były potrzebne. Przy tej sposobności uwiadomiam, że jak mi mówił pierwszy lord admiralicyi, składa się angielska eskadra stojąca obecnie u wybrzeży syryjskich z okrętów liniowych „Exmouth“, „Marlborough“, „Wiktor Emanuel“ i „Neptun“, z fregat „Ganges“ i „Liffy“ i z trzech korwet. Wnosząc z ostatnich wiadomości wytoczył Fuad Basza śledztwo przeciw Kurszyd Baszy. Nie chciał mu pozwolić wylądować w Bejrucie i Kurszyd Basza miał być, jak słyszymy, wysłany do Konstantynopola jako więzień. Niezawodnie było jego postępowanie bardziej niż podejrzane i wymaga ścisłego śledztwa, a jeżeli będzie uznany za winnego podpadnie ostrej kary. Zaś co do ogólnego stanu rzeczy w Syrii i środków, któreby wypadało przedsiębrać, należy przedewszystkiem zwrócić działanie tureckich władz i sprzymierzonych Porty na to, ażeby przywrócić pokój. Dopiero po tem będzie czas odpowiedni wziąć pod rozwagę różne plany do ustalenia stanu rzeczy w Turcyi na lepszych zasadach. Co do reform, których się tak rząd teraźniejszy, jako i rządy dawniejsze u Turcyi domagały, nie jest dostatecznym, że ministrowie Sultana na nie zezwalają, raczej żądamy, ażeby były użyte silne i skuteczne środki, by wzbudzić u ludu zaufanie i przeprowadzić finanse do lepszego stanu.

Lord Stratford de Redcliffe mówi: nie dosyć jest zwracać naszą uwagę tylko na Syryę, należy nam bronić także innych części Archipelagu. Co do konwencji przedłożonej izbie nie mogę przemilczeć mego ubolewania nad tem, że nie starano się lepiej połączyć zamiarów rządu angielskiego i innych rządów, mianowicie, żeby Turcy przynaglani byli sami uśmierzyć niepokoje, i żeby im do uskuteczenia tego podana była dostateczna sposobność. Takie wystąpienie byłoby skuteczniejsze i odpowiedniejsze niż interwencja wśród obecnych stosunków. Mam jeszcze jedno zapytać, a co się odnosi do spraw Grecyi. Czy rząd ma zamiar przedłożyć parlamentowi jeszcze na tej sesji sprawozdanie mieszanej komisji, która była mianowana, ażeby rozpoznać stan finansów w Grecyi, ze względu na pożyczkę i nie wątplacone jeszcze procenta, za które rząd helleński w obec Anglii, Francyi i Rosyi jest odpowiedzialny?

Lord Wodehouse odpowiada: Sprawozdanie komisji względem spraw finansowych Grecyi przedłożone już było drugiej izbie i nie ma żadnej przyczyny dla czegooby i izbie lordów nie miało być przedłożone.

W izbie niższej wotują w komitecie subsydyów różne pożyczki dla służby cywilnej. Rezolucya sir J. Pakingtona, która się domaga podwyższenia sumy przyzwolonej rocznie na szkoły ubogich i przemysłowe, została odrzucona 41 głosami przeciw 25. Potem przyzwoliła izba 798.167 funtów na cele naukowe, a 94.951 funtów na poparcie sztuk i umiejętności.

Francya.

(Traktaty handlowe w trakcie. — Działa dla armii sycylijskiej. — Zakład sierót. — Wiadomości bieżące. — Obrot handlowy.)

Paryż, 17. sierpnia. Między gabinetami petersburskim i paryskim toczą się, jak słychać, układy względem handlowego traktatu. Zamiarem tego traktatu jest nastęrczyć rosyjskiemu zbożu tańszy wstęp do Francyi, czyli innemi słowy znieść zmienną skalę. Sły-

chąc, że podobne traktaty będą ofiarowane także Prusom i Stanom zjednoczonym. Rozpoznanie wysokiej rady handlowej względem wykonanie handlowego traktatu z Anglią ukończy się dnia 24. b. m. Ostatnie posiedzenie zajmowało się towarami bławatami, a lugduńska izba handlowa wyraziła się za największą wolnością w tym względzie.

— Paryski korespondent do gazety *Times* donosi, że 10 dział gwintowanych, które znikły z francuskiego arsenału, są już albo wkrótce będą w posiadaniu Garibaldeggo. To pewna, że Garibaldi prosił u rządu francuskiego, by mu było wolno zamówić w francuskich ludwisarniach gwintowane działa dla „sycylijskiej armii“. Korespondent nie wie z pewnością, jaką otrzymał odpowiedź, ale utrzymuje, że transport tych 10 dział, jest w związku z ową prośbą.

— Miaister spraw wewnętrznych, jako prezydent komisji czuwającej nad zakładem sierocińskim Cesarzewicza, przedłożył znowu Cesarzowi sprawozdanie roczne, które *Monitor* ogłosił. Z otwarciem zakładu dnia 1. stycznia 1857 było 47 sierót, później przyjęto 209. Z tych 10 umarło, 13 wykreślono a 25 ukończyło czas nauki tak, że obecnie tylko 208 pobierają wsparcie. To wsparcie wynosi dla wszystkich 43.860 franków, w przecięciu 210 franków i 77 cent. na jednego. W terminie jest teraz 85 wychowauców, z tych 14 u złotników, 6 u stolarzy, 5 u szewców i t. d. Ukończyło naukę dotąd 25. Dzisiaj w dzień Napoleona, „dzień, jak lud mówi, miłego wspomnienia“ przyjmie zakład 14 sierót.

— Mówią, że rząd zamysła wypracować projekt ustawy, której zamiarem ma być zniżyć czynsz od pomieszczeń w Paryżu. Chcieliby przepisy względem lichwy zastosować i do wynajmowania dóbr nieruchomości. Sprawa ta wymaga jednak potwierdzenia, a Cesarz, jak wiadomo, sprzyja zasadom wolnego handlu.

— Rząd nie odstąpił jeszcze od przekształcenia cesarskiego iustytutu, to jest akademii; zapewniają przeciwnie, że oduoszący się do tego plan już za dni kilka przedłożony będzie radzie państwa do rozpoznania.

— Komisya, mająca ustanawiać corocznie wartość handlu zagranicznego z roku zeszłego, ogłasza swe sprawozdanie z r. 1859. Wypływa z tego, że powszechne prawie zniżenie cen w r. 1858, jako skutek wielkiego handlowego przesilenia w r. 1857 — w roku 1859 nie zwiększyło się, przeciwnie, pomimo wojny która tłumiała rozwój handlu w ogóle, chociaż niektóre pojedyncze artykuły poszły w górę, okazała się dążność do cen wyższych a przynajmniej stała jednostajność cen. Z ogółu 1739 artykułów handlu, które komisya ma zbadać i oszacować, spadły w r. 1858 w porównaniu do r. 1857 35% w cenie, 20% poszły w górę, a 45% zostawały w cenie niezmiennie; w roku 1859 zaś w porównaniu z rokiem 1858 spadły tylko 19%, 23% poszły w górę, a pozostałe w tej samej cenie 58%; spadnienie to jednak ceny, mniejsze co do liczby, mniejsze jest także co do objętości, aniżeli w r. 1858. Zboże i inne produkta pozostały przy niskich swych cenach z r. 1858, z wyjątkiem może chmielu, co komisya przepisuje coraz bardziej wzmagającemu się użyciu piwa; cenę drzewa, węgla, kruszców i materiału budowniczego podniosła wojna, zniżył zaś znowu pokój, tak że cena przeciętna pozostała taka sama, jak w r. 1858; zaś wyroby bawełniane i jedwabne po części dla podrożenia materiału surowego, po części zaś dla podrożenia roboty (i jedno zaś i drugie dla wojny), znacznie poszły w górę. W ogóle odznaczał się rok 1859, wyjąwszy miesiące kwiecień i lipiec (otwarcie i zakończenie wojny), pewną jednostajnością cen, jak to bywa w handlu, kiedy przemysł tylko na zaspokojenie potrzeb codziennych jest ograniczony.

Szwajcarya.

(Stosunki handlowe z Sabaudyą.)

Berna, 13. sierpnia. Dziennik *Bund* wyraża się: W artykule 4 traktatu handlowego między federacją szwajcarską i Sardynią z dnia 8. czerwca 1851, zawarty jest przepis: „Oprócz tego przyzwala federacja szwajcarska na wolny od opłaty cła przywóz na genewską granicę kantonową 5000 hektolitrow czyli 10.000 centnarów wina, które wychodzą na linię prowincyi Chablais, Genevois i Faucigny, a to w stosunku, który między trzema prowincjami będzie postanowiony przez rząd sardyński i na te graniczne stacje celne, które za porozumieniem obu stronnych rządów będą wyznaczane.“ Zaszło więc zapytanie, gdy Sabaudya zmieniła swego właściciela, czyli należy teraz uważać za zniesione uwzględnienie, jakie pod dawnym rządem i zapewne tylko ze względu na przyjaźne między obydwojma rządami stosunki, było nadane. Rada federacyjna uznała za rzecz stosowną pozostawić i nadal to uwzględnienie, jednak tylko z właściwej konwencji.

Włochy.

(Wiadomości bieżące. — Nota ministra spraw wewnętrznych do postów zagranicznych w Neapolu. — Doniesienia z Neapolu. — Hrabia d'Aquila w Marsylii.)

Turyń. Podług doniesienia *Turyńskiej gazety wojskowej* będzie 200 piemontskich karabinierów pełnić służbę na Sycylii, a piemontscy strzelcy zostaną tam także wysłani.

Neapol. Minister spraw zewnętrznych pan de Martino wydał do postów i pełnomocnych ministrów zagranicznych dworów następującą notę:

„Moi. Panie Ministrze!

Z doniesień, które rząd z Sycylii otrzymuje, dowiadujemy się, że Garibaldi otrzymał w Mesynie sto łodzi, na których, jak się domyślają, zamierza wylądować na stały ląd. Obawiać się nawet

można, by nie powziął śmiałej myśli uderzyć wprost na stolicę. Na przypadek już przyrządzone zostały najsilniejsze i najskuteczniejsze środki obrony. Ale stanowiska okrętów wojennych stojących w naszej zatoce, mogłyby być zawadą w chwili obrony, albo mogłyby stać się powodem niemiłego zajścia w stosunkach przyjaźnych, które rząd Jego król. Mości z przychylnymi mocarstwami radby zachował. Podpisany minister sekretarz spraw zewnętrznych, donosząc to panu ma zaszczyt upraszać go, by rozkazał dowódcom okrętów swego monarchy w taki się sposób ustawić, ażeby lub zastąpić najezdźcom drogę do miasta, albo żeby się same na strzał działowy oddalały.

Mam zaszczyt itd.

de Martino.

— Ostatnie wiadomości z 16. b. m. z Neapolu, które podaje *Patrie i Pays*, donoszą, że Garibaldi „bawił kilka dni w zatoce neapolitańskiej, a dnia 14. b. m. odplynął parowcem rozpoznawać wybrzeża od zatoki Terracina aż do Palermo. Spodziewają się go na 20. albo 25. b. m. znowu w Neapolu i sądzą, że do tej pory porozumie się ze swymi towarzyszami co do planu najazdu.“ *Constitutio* zwraca uwagę na sprzeczne doniesienia gdzie wylądować ma Garibaldi i utrzymuje podług ostatnich zgodnych listów z Palermo i Mesyny, że te wszystkie próby lądowania służyły tylko na to, ażeby tem lepiej ukryć Neapolitanom prawdziwe plany. Do *Journ. des Débats* donoszą z Neapolu pod dniem 11. sierpnia, że zachowanie się ludności w Kalabrii jest wielką przeszkodą dla Garibaldeggo i przed pięcioma dniami bowiem wylądowało 150 z jego ludzi, ale gwardya narodowa i ludność tamtejsza pojmała ich i uwięziła. Późniejsze depesze z Neapolu nie wspominają nie o tym uwięzieniu. Donoszą tylko, że ci, którzy wylądowali byli ścigani. Korespondencya do *Débats* nadmienia jeszcze, że Garibaldi wydał proklamacyę do neapolitańskiego ludu, która chociażby doszła do publicznej wiadomości, nie wywołałaby wielkiego wpływu.

Pomieniona korespondencya z Messyny z dnia 12. sierpnia donosi:

„Tej nocy była wielka kanonada przy Faro. Widać było wyraźnie ogień działowy. Zdaje się, że tylko neapolitańskie okręta włącznie dawały ognia. O pierwszej godzinie rozpoczęła się kanonada i trwała z przestankami aż do pół do siódmej. Kapitan Roberti dowódca neapolitańskiego okrętu pawilonowego „Fulminante“ przychylny jest Królowi. Jest to ten sam kapitan, który pod Gaetą pojmał okręt z Garibaldzistami. O przyczynach i skutku tej kanonady nie wiemy nic dotąd. Cztery neapolitańskie okręta parowe stoją dziś rano, jak stały wczoraj wieczór przy Faro.“

Unione z dnia 18. b. m. donosi wylądowanie 1500 ludzi Garibaldeggo w Kalabrii i dodaje, że ci wspólnie z powstańcami skryli się w góry, żeby uniknąć wszelkiego spotkania się z wojskiem królewskim. Na równinach panuje zupełny spokój; przygotowania do obrony nie ustają; Neapol jest spokojny.

Adwokat Leopardi, poseł przy Karolu Albercie w roku 1848, został mianowanym neapolitańskim posłem w Berlinie.

Donoszą telegrafem, że hrabia i hrabina Aquila przybyli do Marsylii.

Szwecya.

(Czynności sejmowe.)

Na szwedzkim sejmie powzięły w ostatnich dniach trzy stany (szlachta, mieszczaństwo i chłopci) dwie ważne uchwały; na co jednak nie mogło się zgodzić duchowieństwo. Pierwsze trzy stany przyjęły propozycyę Dalmana, która konstytucyjny wydział zalecił, ażeby na przyszłość nie co trzy, ale co lata odbywała się sesya sejmowa, (która jednak nie powinna trwać dłużej nad 4 miesiące); i jeszcze drugą propozycyę, która znosi aresztowanie dłużników. Podług dotychczasowych ustaw szwedzkich miał wierzyciel prawo nie tylko do majątku, ale i do osoby dłużnika. Stan duchowny przyzwalał na tę drugą propozycyę z tem jednakże zastrzeżeniem, żeby dotychczasowa ustawa była i na dal w rygorze na dłużników wexlowych. Sejm przyjął dnia 4. b. m. uchwałę trzech stanów, jak donosi *N. Ztg.*, propozycyę wydziału prawodawczego względem ustawy odnoszącej się do rozwodów. Przedwczoraj przedłożył wydział konstytucyjny sejmowi swoją opinię o propozycyi Dalmana względem zaprowadzenia corocznych sesyi sejmowych zamiast jak dotąd było powtarzających się co lat trzy. W tej opinii wyraża się wydział z pochwałą tej propozycyi: Sesye mają co roku trwać tylko 4 miesiące, deputowani sejmowi mają być obierani na lat trzy. Prócz tego mają być zniesione długie ceremonie i formalności, mianowicie wzajemne powitania i przemowy, któremi otwierają i zamykają każdą sesyę. Inny memoriał, który konstytucyjny wydział także przedwczoraj przedłożył, oświadcza, że zaskarżenie, które proponował jeden z pełnomocników sejmowych, na członków rady państwa z przyczyny najnowszych nominacyi szlacheckich, nie może być uwzględnione.

Rosya.

(Regulamin służby wojskowej na Kaukazie.)

Ukaz cesarski reguluje w jaki sposób na Kaukazie i w Zakaukazie posuwać się mają stopnie oficerskie. Mieszkańcy, którzy należą do najwyższej szlachty krajowej i dowiesć mogą dokumentami, że tytuł i stopnie moleków, sułtanów i begów otrzymywali jeszcze przed zajęciem kraju przez rząd rosyjski od tureckiego Sułtana, Szacha Persyi lub też którego z panujących chanów, nie będą służyli jako podoficerowie tylko 4 lat, jeśli dobrowolnie wstą-

pią do wojska, poczem mianowani zostaną oficerami — tak samo dzieje się z następującymi awansami aż do dwunastoletniej służby.

Pierwej wolno było księżom nieprawosławnym na Kaukazie tylko za osobnem pozwoleniem rządu nawracać muzułmanów na swą wiarę. Teraz im to już wolno, jeżeli gmina do której nowo ochrzczeni należy, potwierdzi, że nie był nigdy wyznawcą kościoła ruskiego.

Księstwa Naddunajskie.

(Odpowiedź Porty dana Serbom.)

Telegram z bióra Reutera donosi odpowiedź, którą Porta dała serbskiej deputacyi. Porta odmawia prawa następstwa domowi Obrenowiczów, pozwala jednak, by książę Michał nastąpił w rządach po ojcu. Uznaje kapitulacyę względem przebywania Turków za obrębem twierdzy, nie zezwala na nową konstytucyę lecz rozeznac każę niedogodności teraźniejszej. Wielki Wezyr wstrzymał się z powrotem do Konstantynopola.

Turcya.

(Wiadomości bieżące.)

Patrie zbija wiadomość, którą podała *Morning-Post*, jakoby w Alexandryi odkryty został spisek na chrześcian. „Upoważnieni jesteśmy“ pisze ten dziennik „zbić zupełnie to doniesienie.“ Rząd wicekróla jak tylko otrzymał doniesienia z Syrii, nie omieszkał postać pomoc chrześcianom i okazywał im wszelką zyczliwość.

A z y a.

(Doniesienia z Chin.)

Hongkong, 2. czerwca. Do *Times* piszą z tego miasta: „Wszystkie łodzie kanonierskie stanęły na przeznaczonem miejscu. Nim tu przybyły z Anglii, potrzebowały w przecięciu 6 miesięcy. Flota zabiera się teraz odplynąć do Pejho; 4 działa kanonierskie z wielkim okrętem wojennym pozostaną dla obrony Kantonu, i w ogóle na południu zatrzyma się większa siła zbrojna, niż z początku myślano, gdyż Kanton wznieca znowu temi czasy podejrzenie. Jeżeli Francuzi, jak słychać, potrzebują jeszcze 6 tygodni, ażeby ukończyć swe przygotowania, tedy podobno nie wstrzyma to angielskiego admirała od rozpoczęcia samosób działań wojennych. Przed końcem czerwca zacznie się zapewne walka. Angielska siła lądowa składa się z 25.000 ludzi, licząc w to artyleryę i 900 kawaleryi; francuska z 9000 ludzi. Angielska flota wiezie 3000 dział; lecz ponieważ wielkie okręta nie mają przystępu, tedy nawet trzecia część dział nie będzie użyta do walki. Ani jednemu wojennemu lub przewozowemu okrętowi nie wydarzył się dotychczas najmniejszy przypadek. Cech handlarzy bawełną w Kantonie stawia 50.000, według innych 30.000 dolarów w zakład, że sprzymierzeni poniosą znowu nad Pejho klęskę. Zakładu tego dotychczas nieprzyjęto.“

Doniesienia z ostatniej poczty.

Tryest, 20. sierpnia. Dzisiejsza *gazeta tryestyńska* donosi z Bari z 17 b. m.: Wczoraj wieczorem zaszły znowu zaburzenia. Pospolstwo zagrażało mieszczaanom kamiennym gradem i rabunkiem, ale rozpedziła je gwardya narodowa z wojskiem.

London, 21. sierpnia. Na dzisiejszem nocnem posiedzeniu *izby niższej* oświadczył lord *Palmerston* na zapytanie *Monseila*, że w Syrii dopuścili się pierwszej zaczepki Maronici. Pau Thouvenet otrzymał taki sam raport; ale to nie usprawiedliwia gwałtów, jakie popełniali Drazowie.

Turyń, 20. sierpnia. Jak donosi *Opinione*, mówią w Neapolu o blizkiej zmianie gabinetu; Romano ma zostać prezydentem gabinetu, d'Ayala ministrem wojny, a Giocchi spraw wewnętrznych. Nicolosi pod Katanią oświadczyło się za rządem królewskim. Wystąpił tam Bixio przytłumił powstanie i ukarał przykładnie głównych przywódców. — Na giełdzie turyńskiej sprawiła wielkie przerażenie zaprzeczona już wieść o groźnej nocy Austrii i zaszkoziła mocno subskrybeyi na nową pożyczkę.

Medyolan, 20. sierpnia. Dzisiejsza *Perseveranza* donosi z Turyń z 19go b. m.: Canofari odjeżdża dziś na swoje stanowisko poselskie do Paryża, a Winspeare objął już jego miejsce w Turyń. — Wojska neapolitańskie miały przeszkodzić w wielu miejscach wylądowaniu Garibaldzistów. Sam Garibaldi ma być wielce strapiiony tem niepowodzeniem, i przesiaduje po całych godzinach na wieży u Faro, obserwując poruszenia strażniczych statków neapolitańskich. — Słychać, że rząd piemontski zamierza wysłać jeszcze dwa okręta na wody neapolitańskie.

Neapol, 19. sierpnia wieczorem (na Genuę). Wojska neapolitańskie zabrały pływacy z Malty bryg z bronią i amunicyą.

Słychać, że pod Foggia przeszedł do powstańców oddział dragonów i kilku artylerzystów.

Patrie zawiera następujące wiadomości: Garibaldi miał naznaczyć atak na stały ląd na czas od 20. do 25. sierpnia. Zapewniają, że wylądnie w 15.000 ludzi doborowego wojska między Salernem i Neapolem. Rząd neapolitański robi wielkie przygotowania do obrony. Ściągnął znaczne siły zbrojne do stolicy, a pod Gaetą znaczne rezerwy, której główną siłę stanowi gwardya. Kapitan okrętowy Capeslatro, jenerałny dyrektor w ministeryum marynarki, objeżdżał całe wybrzeże dla urządzenia służby sygnałowej, która mogłaby uwiadamić natychmiast stolicę o każdym wypadku na wybrzeżu.

Berlin, 21. sierpnia. Dzisiejsza *Preuss. Ztg.* oświadcza, że szczegóły, podane w dzienniku *Le Nord* co do niektórych punktów ułożonych na zjeździe w Cieplicach, są zupełnie zmyślone.

Wiadomości handlowe.

Lwów, 22. sierpnia. Na naszym dzisiejszym targu były następujące przeciętne ceny: męcz pszenicy (82 H) 42 zł. 36 c.; żyta (75 H) 2 zł. 84 c.; jęczmienia (66 H) 1 zł. 60 c.; owsa (48 H) 1 zł. 37 c.; hreczki 2 zł. 77 c.; kartofli 1 zł. 30 c.; — cetnar siana 80 c.; słomy paszniczej 60 c., podściółki 71 c.; — sąg drzewa bukowego 9 zł. 75 c., sosnowego 8 zł. — Ceny drobiazgowej sprzedaży bez odmiany.

Zaleszczyki, 4. sierpnia. Według doniesień handlowych sprzedawano w ostatnich 14 dniach zeszłego miesiąca na targach w obwodzie naszym w przecięciu męcz pszenicy po 6 zł. 32 c.; żyta 2 zł. 24 c.; jęczmienia 1 zł. 74 c.; owsa 1 zł. 21 c.; hreczki 2 zł. 42 c.; kukurudzy 2 zł. 18 c.; kartofli 79 c. Cetnar siana kosztował 1 zł. 56 c., nasienia konicza 41 zł. Sąg drzewa twardego 7 zł. 70 c., miękkiego 5 zł. Funt mięsa wołowego 8 $\frac{1}{6}$ c. i mas okowity 44 c. w. a.

T E A T R.

Dziś na scenie niem.: „Der Teufel im Herzen,“ komedia ze śpiewami w 2 aktach i z prologiem. — Ostatni występ gościnny pana K. Rotta.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 22. sierpnia.

Hotel rosyjski: PP. Liebreich Fryd., dr. medycyny. — Zagórski Mieczysław. — Hr. Dunin Borkowski Alexander. — Hr. Komorowski Adam. — Morawski Konstanty. — Hohendorf Eustach.

Hotel europejski: Komar Adolf

Hotel angielski: Serwatowski Wojciech.

Hotel Kuhna: Siarczyński Albert.

Pod kolej żelazną: Marik Paweł, c. k. podporucznik.

Do domu prywatnego nr. 147 $\frac{1}{4}$: Truskolawski Leonhard.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 22. sierpnia.

PP. Bromirski Erazm, do Tarnorudy. — Wierzchowski Win, do Kretowic. — Liebreich Fryd., dr. medycyny, do Rosyi. Przędzicki Karol, na Podole rosyjskie. — Hr. Goluchowski Artur, do Łosicza. — Abancourt Ks., do Łowczy. — Abgarowicz Teodor, do Bratkowa. — Zgażdziński Konst., do Ulicka. — Czajkowski Adolf, do Bóbrki. — Weiss Fryd., c. k. podpułk., do Pragi. — Marik Paweł, c. k. podporucznik, do Czerniowic.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 21. sierpnia.

Pora	Barometr w mierze parys. sprawdzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	326.83	+ 16.1	75.3	zachodni	sl. pochmurno
2. god. po poł.	326.16	+ 23.0	47.8	"	"
10. god. wiecz.	325.13	+ 16.4	81.0	"	pogoda

Przegląd

spostrzeżeń meteorologicznych we Lwowie w miesiącu lipcu 1860.

Średni stan barometru był 325 $\frac{1}{3}$ 62 paryskiej miary przy temperaturze 0.

Najwyższy 328 $\frac{1}{2}$ 02 dnia 15. wieczór.

Najniższy 322 $\frac{1}{2}$ 77 dnia 5. zrana.

Srednia temperatura była + 15 $\frac{1}{7}$ 07 R.

Najwyższa + 23 $\frac{1}{4}$ 94 dnia 20. w południe.

Najniższa + 8 $\frac{1}{10}$ 00 dnia 7. zrana.

Srednia wilgoć powietrza wynosiła 78.17 pr. C.

Największa 95.4 dnia 6. wieczór.

Najmniejsza 45.6 dnia 20. w południe.

Całkiem pogodnych dni nie było —, mało pochmurnych 3, mocno pochmurnych 24, całkiem zachmurzonych 4, mgła —, burz 2.

Deszcz padał w 19 dniach, wysokość jego wynosiła 45 $\frac{1}{19}$, prawie w trójnasób więcej, niż w 20letnim przecięciu; grad nie padał.

Wiatr dzielił się w następujący sposób: półn. 16, połud.-zach. 7, zach. 31, połud.-zach. 11, połud. 17, połud.-wschod. 8, wschod. 3, półn.-wschod. —. Siła jego była w ogóle mała.

Przegląd według ruchów codziennych za pomocą różnych instrumentów przedstawia się w następujący sposób: Codzienny średni stan barometru spadł z 327 $\frac{1}{100}$ 090 dnia 3., na 323 $\frac{1}{137}$ 137 dnia 5.; podniósł się z chwiejnościami po dzień 16. na 327 $\frac{1}{570}$ 570; spadł po dzień 26. na 323 $\frac{1}{220}$ 220, i podniósł się po koniec miesiąca tylko dnia 28. na 324 $\frac{1}{433}$ 433. Codzienna średnia temperatura powietrza spadła z + 12 $\frac{1}{40}$ 40 dnia 1. na + 9 $\frac{1}{73}$ 73 dnia 7., podniosła się już dnia 10. nad + 15, a po dzień 20. na + 18 $\frac{1}{93}$ 93 i spadła po dzień 31. na + 15 $\frac{1}{30}$ 30. Średni nacisk wyziewów zmniejszył się z 4 $\frac{1}{68}$ 68 dnia 1., na 3 $\frac{1}{98}$ 98 dnia 8., powiększył się po dzień 21go na 6 $\frac{1}{79}$ 79 i spadł po dzień ostatni w miesiącu na 4 $\frac{1}{95}$ 95. Średnia wilgoć powietrza powiększyła się z 71.03 pr. C. dnia 2. na 92.90, dnia 7. pomnażała się po dzień 20. na 64.93, po dzień 25. na 84.10, a zmniejszyła się po dzień 31. na 69.47. Wiatr był w pierwszych pięciu dniach półn., potem przeszedł z zachod. na południowy i pozostał w ostatnich dziesięciu dniach zachod. i połud.-zach. Największa w 24 godzinach spadła ilość deszczu, wynosiła 9 $\frac{1}{80}$ 80. Średni stan ozonometru podniósł się z 8.27 dnia 1. na 9.27 dnia 6., spadł po dzień 10. na 6.67, a potem zmienił się między tym stanem i 9.00 do dnia 30. Średnia elektryczność powietrza zmniejszała się między ostatecznościami 3.6 dnia 16. i 6.5 dnia 17., pozostawała jednak panującą w wyższym napięciu; to samo zachodziło z elektrycznością ziemi.

Kurs lwowski.

Dnia 22. sierpnia.

		gotówka		towarem	
		zł.	c.	zł.	c.
Dukat holenderski	wal. austr.	6	18	6	26
Dukat cesarski	"	6	20	6	28
Półimperyal zł. rosyjski	"	10	85	10	80
Rubel srebrny rosyjski	"	2	6	2	8
Talar pruski	"	1	95	1	98
Polski kurant i pięciózłotówka	"	—	—	—	—
Galicj. listy zastawne za 100 złr.	"	84	50	85	25
Akeye gal. kol. żelaz. Karola Ludwika	bez kuponów	139	—	143	—
Galicj. obligacje indemnizacyjne	"	69	50	70	50
5% Pożyczka narodowa	"	77	50	78	50

Telegrafowany kurs wiedeński papierów i weksli.

Dnia 22. sierpnia.

Z pożyczki narodo. po 5% za 100 złr. 78.70 Metaliki po 5% za 100 zł. 67.10; po 4 $\frac{1}{2}$ % za 100 zł. —; po 4% za 100 zł. —. Obligacje indemnizacyjne: Niższej Austrii po 5% za 100 zł. —; Węgier —; Galicji —; Bukowiny —; Akeye. Banku narodowego sztuka 792; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 180.50; niższo-austr. towarzystwa eskontowego —.

Listy zastawne. Galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.

Wexlowy. Augsburg za 100 zł. połudn. niemieck. waluty 111.85. — Lipsk za 100 talarów —. Londyn za 10 funtów szterl. 130.85. Medyolan za 100 zł. waluty austriack. —. Paryż za 100 fr. —.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 6.29, dukaty ces. pełnej wagi —, korony —, półkorony —.

KRONIKA.

(Składki na chrześcian syryjskich) W Damaszku, Bejrucie i w kilku innych jeszcze miejscach ustanowił rząd turecki komisye dobroczynności, które urządzają składki na zrabowanych chrześcian i rozdają im znaczne zapomogi. „Jour. de Constantinople“ powiada, że oprócz żywności i innych rzeczy, rozdają te komisye codziennie po 10.000 piastrow tym nieszczęśliwym rodzinom. Kto może tylko, zarówno chrześcianie, Turcy i żydzi niosą im pomoc i wsparcie, a i władze konsularne przyczyniają się gorliwie do tego dzieła dobroczynności.

(Olbrzymia karczocho.) Na targowicy paryskiej podziwiano temi dniami olbrzymią karczochoę ze wsi Aubervilliers, objętości 82 centymetrów (2 $\frac{1}{2}$ stopy) a 6 funtów wagi.

(Szarańcza.) W Besarabii przedsiębrano na dniu 2. lipca — jak donosi „N. B.“ — formalną wyprawę na szarańczę. Z końcem czerwca, gdy w kilku obwodach tamtejszych wyniszczono prawie całkiem ten owad, zleciały nowe masy szarańczy do południowych okolic Besarabii i do gubernii chersońskiej. W samej Besarabii zajęły przestrzeń na 60 wiorst długości a 20 szerokości; dnia 25. czerwca przeciągnęły za Dniestr i rozszerzyły się na 8 wiorst długości nad rzeką, a nazajutrz doleciawszy do wybrzeża Besarabii, rzuciły się na tamtejsze lasy i osady rybackie. Natychmiast zebrało się 10.000 ludzi i trzy kompanie wojska, i otworzyli linię obronną na przestrzeni 15 wiorst. Z innej strony wyruszyło na oblawę 9000 ludzi. Cała ta wyprawa, urządzona na rozkaz rządu, wycięła szarańczę do 12. lipca. Czy jednakże zdołała zupełnie ją wyniszczyć, rzecz to wątpliwa jeszcze, a nawet donoszą teraz, że

szarańcza przedarła się za linię obronną i pociągnęła w głąb kraju. — Także w Odesie i okolicy tamtejszej pokazały się przelotne stada szarańczy. Prócz tego wyległo się w okolicy Odesy także mnóstwo motyli, tak zwanych Głogowców, że nieraz jak chmury zaćmiewały słońce.

(Powstanie w Nowej Zelandyi.) Według doniesień do „Fr. Postztg.“ z Port Adelaide 15. czerwca, powstanie krajowców w północnej wyspie Nowej Zelandyi coraz bardziej się rozszerza, a położenie ludności europejskiej staje się bardzo niebezpieczne. Telegram z dnia 13. czerwca do Adelaide doniósł, że Wajkaty, najliczniejszy i najbardziej wojowniczy szczepek Nowej Zelandyi, oświadczyli się za Wirimu Kingi i grożą napadem na Neuplymouth. Ogólne zatem panuje powstanie, a krajowcy przedsięwzięli jak widać ni mniej ni więcej, jak wydrzeć Anglikom panowanie nad tą przesłanną wyspą. Trudna będzie dla wojska utrzymać się przeciw Maorom, bo i ci dobrze są uzbrojeni, a fortyfikacje ich są silne i dogodnie położone. Zbrojna wojskowa siła gubernatora składa się według ostatnich wiadomości z 2000 ludzi. Całkowita ludność prowincyi Neuplymouth zebrana jest w mieście i zostaje pod prawem wojennem, co dnia zaś obawiają się napału na miasto. Każdy mężczyzna od lat 15 do 60 obowiązany jest do służby wojskowej. Kogo nie wiążą stosunki, opuszcza wyspę. Parowce odwieźli już dla bezpieczeństwa więcej niż 500 kobiet i dzieci do portu Nelson w południowej stronie wyspy. Również i w Auckland wszystko jest w zamieszaniu i gotuje się do obrony. Obrót wszelki ustał na wyspie, a nawet między wojskiem i mieszczanami, w skutek bezwładności i nieczynności dowódców, nieprzyjaźne panuje usposobienie.